

O Archiwum Głównym Ruchu Światło-Życie

Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie (AGRŚŻ) jest centralną komórką Ruchu Światło-Życie zajmującą się zabezpieczaniem, gromadzeniem, opracowywaniem, trwałym przechowywaniem i udostępnianiem materiałów archiwalnych wytworzonych przez ks. Franciszka Blachnickiego oraz przez centralne instytucje Ruchu lub przejętych w formie sukcesji po wytwórcach ściśle związanych z Założycielem i Ruchem Światło-Życie.

Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie jest jednym z działów Instytutu im. Ks. Franciszka Blachnickiego (IFB). Statut tegoż Instytutu w § 3 punkt 1 stwierdza, że jednym z celów Instytutu jest: „Prowadzenie działalności archiwalnej, redakcyjnej, wydawniczej i innej dla rozpowszechniania idei zainspirowanych przez ks. Franciszka Blachnickiego.”

Początkowo słowem „archiwum” określano miejsce przechowywania dokumentacji, którą ze względu na jej wartość szczególnie chroniono.

Ks. Franciszek Blachnicki idąc za przykładem O. Maksymiliana Kolbego, przy dokumentowaniu życia Ruchu wykorzystywał najnowocześniejsze środki techniczne. Na podstawie gromadzonych akt opracowywał specjalne tomiki dokumentacji, ilustrujące najważniejsze wydarzenia, przygotowywał sprawozdania z rozwoju oaz itd. Planował utworzenie specjalnego Ośrodka Dokumentacji i Studiów Oazowych (ODiSO), który miał pełnić ważną rolę w ramach diakonii charyzmatu i świadectwa. Zebrany materiał wykorzystywało również Wydawnictwo Światło-Życie, które rozpowszechniało drukiem homilie i konferencje wygłoszone przez Założyciela, słowa kard. Wojtyły i papieża Jana Pawła II skierowane do Ruchu, świadectwa uczestników oaz rekolekcyjnych itp.

Ks. Franciszek Blachnicki był również autorem audycji radiowych, przygotowywanych w kraju przez Diakonię Środków Przekazu, a w Carlsbergu w Republice Federalnej Niemiec przez ośrodek Marianum. Ks. Blachnicki był nawet autorem scenariusza filmu o Ruchu „Księga i kamień”, nakręconego w 1979 roku podczas spotkania Ruchu Światło-Życie z Janem Pawłem II w Nowym Targu.

Materiały archiwalne w naturalny sposób gromadzono w miejscu ich powstawania. Dlatego każdy z centralnych ośrodków Ruchu posiadał dokumentację związaną z diakonią, którą prowadził: np. w Centrum na Kopiej Górcie w Krościenku nad Dunajcem gromadzono akta Centralnej Diakonii Moderacji, Centralnej Diakonii Jedności, Centralnej Diakonii Oaz Rekolekcyjnych, Krucjaty Wyzwolenia Człowieka itd. W ośrodku w Zakopanem - dokumentację diakonii słowa (Redakcji Wydawnictw Ruchu), w Lublinie - diakonii liturgicznej oraz diakonii deuterokatechumenatu (redagujące materiały formacyjne do pracy w ciągu roku), a w Krakowie – diakonii Domowego Kościoła (gałęzi rodzinnej Ruchu). Od stopnia organizacji danego ośrodka zależała odpowiedzialność, z jaką prowadzono dokumentację, która dziś obrazuje rozwój poszczególnych dziedzin życia Ruchu Światło-Życie.

Gromadzeniem dokumentacji i prowadzeniem pierwszych archiwów zajmowała się diakonia stała ruchu oazowego – członkinie Instytutu Niepokalanej Matki Kościoła.

Niemal od samego początku dokumentacja Ruchu Światło-Życie była prowadzona w sekretariatach według specjalnie ułożonych wykazów akt. W roku 1980 ks. Franciszek Blachnicki zaproponował nazwę Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie i opracował wykaz akt dla archiwum, dzieląc jego zasób według funkcji Ruchu Światło-Życie. Wykaz ściśle odpowiadał strukturze Ruchu Światło-Życie, grupując akta według diakonii, które z zasady posiadały własne sekretariaty.

Archiwum, utworzone w tym samym roku w centrum Ruchu na Kopiej Górcie w Krościenku, gromadziło akta według zaproponowanego układu przez dwie dekady.

Staranne traktowanie dokumentacji przez ks. Franciszka Blachnickiego udzielało się również osobom odpowiedzialnym za jej wytwarzanie i gromadzenie. Na miejsce przechowywania nigdy nie wybierano strychu ani piwnic. Dokumentacja była przechowywana na regałach lub w szafach w zwykłych pomieszczeniach mieszkalnych.

W latach PRL dokumentacja ruchu oazowego stanowiła szczególnie cenną informację dla Służby Bezpieczeństwa, która zajmowała się rozpracowaniem Ruchu Światło-Życie. Dokumentacja sekretariatu Ruchu w Krościenku zawierała m.in. adresy księży i dorosłych osób świeckich uczestniczących w rekolekcjach oazowych oraz miejsca organizacji oaz – informacje szczególnie pożądane przez SB. Każda rewizja przeprowadzana w domach centrów Ruchu Światło-Życie wiązała się z zarekwirowaniem części dokumentacji gromadzonej przez sekretariaty. Gdy 13 grudnia 1981 roku wprowadzono stan wojenny, to już w pierwszych jego dniach całą dokumentację archiwalną z Krościenka spakowano i rozwieszono do domów górali na przechowanie. Do spodziewanej rewizji w Krościenku jednak nie doszło i w kilka miesięcy później dokumentację ponownie przywieziono do archiwum na Kopiej Górcie i scalono.

Rewizja dotknęła jednak sekretariat Domowego Kościoła w Krakowie. Zarekwirowanych dokumentów nigdy nie udało się odzyskać. Dziś wchodzi w zasób Instytutu Pamięci Narodowej.

Mimo tak trudnych warunków dokumentacja wytworzona przez Ruch zachowała się w dobrym stanie do dnia dzisiejszego.

Poważny wpływ na stan zasobu archiwum Ruchu Światło-Życie miał rozpoczęty w roku 1995 proces beatyfikacyjny ks. Franciszka Blachnickiego. Podczas przygotowywania dokumentacji do procesu złamano zasadę przynależności zespołowej, wyjmując z zasobu archiwum pojedyncze dokumenty bądź całe jednostki archiwalne. Brak wykwalifikowanego pracownika archiwum spowodował, że nie wykonano choćby kserokopii tych dokumentów czy spisu zdawczo-odbiorczego, lecz fizycznie wyjęto je z zasobu. Kryterium, jakie przyświecało komisji historycznej przygotowującej dokumenty do procesu, była ważność dokumentacji w aspekcie życia i działalności ks. Franciszka Blachnickiego. W ten sposób niejako wszystkie najważniejsze dokumenty, na które natrafiła komisja, zostały wyodrębnione z zasobu i uszeregowane według nowych układów jako dokumentacja procesowa. Stanowią one dzisiaj sztucznie utworzony zbiór akt pod nazwą: „Akta procesowe ks. Franciszka Blachnickiego” i są przechowywane w Archiwum Instytutu Niepokalanej Matki Kościoła w Krościenku nad Dunajcem.

Ks. Franciszek Blachnicki w swoim testamencie przekazał swoje prawa autorskie Instytutowi Niepokalanej Matki Kościoła, czyli tzw. diakonii stałej Ruchu Światło-Życie, która od początku służyła dziełu oaz. Instytut Niepokalanej Matki Kościoła (INMK) jako odpowiedzialny za spuściznę po ks. Blachnickim powołał do istnienia w roku 1998 Instytut im. Ks. Franciszka Blachnickiego. Zadaniem Instytutu jest przede wszystkim „zachowanie duchowej spuścizny ks. Franciszka Blachnickiego, działalność naukowo-badawcza i wychowawcza dla pogłębienia i rozwoju działalności formacyjnej, określonej przez ks. Franciszka Blachnickiego, zmierzającej do przekazania jej przyszłym pokoleniom”. Swoje zadania instytut realizuje m. in. poprzez „opiekę nad zbiorami stanowiącymi dziedzictwo ks. Franciszka Blachnickiego, zabezpieczenie i opracowywanie ich oraz udostępnianie i rozpowszechnianie”.

Zgodnie z celami postawionymi w statucie w roku 2001 w ramach Instytutu im. Ks. Franciszka Blachnickiego wydzielono specjalną komórkę: Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie. W

tym też roku w archiwum zatrudniono archiwistę przygotowanego do tej funkcji. Od roku 2004 archiwum stało się jednym z działów Instytutu im. Ks. Franciszka Blachnickiego. Pierwszą grupę pracowników archiwum stanowiło zaledwie dwoje archiwistów.

Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie zostało zlokalizowane w jednym z domów centrum Ruchu w Lublinie. Jest to dom, który należał do ks dr. Wojciecha Danielskiego, drugiego moderatora Ruchu Światło-Życie i w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych służył działalności liturgicznej Ruchu.

Pierwszym procesem, który podjęło archiwum, było scalenie dokumentacji znajdującej się w kilku ośrodkach Ruchu. Najwięcej dokumentacji znajdowało się w archiwum w Krościenku (ok. 60%) oraz w Katowicach (ok. 25%). Od utworzenia Archiwum Głównego Ruchu Światło-Życie w Lublinie w roku 2001 sukcesywnie przenoszono zasób placówki w Krościenku do Lublina. W roku 2009 ostatecznie zlikwidowano archiwum w Krościenku, przewożąc ostatnie dokumenty do Lublina.

Zasób Archiwum Głównego Ruchu Światło-Życie

Na zasób dokumentacji składają się zarówno akta, jak i bardzo liczne zbiory dokumentacji mechanicznej. Obok dokumentacji Ruchu Światło-Życie w zasobie archiwum znalazła się również dokumentacja dzieł zainicjowanych przez ks. Franciszka Blachnickiego, ściśle związanych z Ruchem Światło-Życie.

Najstarsze dokumenty spośród podstawowego zasobu to osobiste dokumenty ks. Franciszka Blachnickiego, pochodzące z czasów jego młodości (świadczenia szkolne, grypsy i listy z obozów i więzień nazistowskich z czasów wojny, notatki z czasów jego studiów seminaryjnych w latach 1945-1950). Wraz z innymi jego dokumentami osobistymi, niezwiązanymi wprost z dziełami, które zainicjował, tworzą najstarszy chronologicznie zespół aktowy archiwum pod nazwą: „Ks. Franciszek Blachnicki”.

Zasadniczą cezurą zasobu jest rok 1950. W tym bowiem roku Franciszek Blachnicki otrzymał święcenia kapłańskie i rozpoczął pracę duszpasterską z ministrantami. To właśnie podczas wakacyjnych wyjazdów z ministrantami w latach pięćdziesiątych powstała podstawowa metoda formacyjna ruchu oazowego: piętnastodniowa oaza rekolekcyjna.

Chronologicznie drugi zespół stanowią dokumenty ruchu trzeźwościowego pod nazwą Krucjata Wstrzemięźliwości. Ks. Franciszek Blachnicki rozwinął ten szeroki ruch abstynencki Po październiku 1956 roku. Władze komunistyczne zablokowały ten ruch, likwidując w sierpniu 1960 roku jego centralę w Katowicach.

Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie jest również sukcesorem dokumentacji Krajowego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej (KDSL), które w latach 1967-1995 było ściśle związane z ruchem oazowym. Ks. Franciszek Blachnicki, mianowany w grudniu 1967 przez Episkopat krajowym duszpasterzem służby liturgicznej, był twórcą programu formacyjnego KDSL. Wszystkie inicjatywy KDSL były ściśle powiązane z ruchem oazowym. Również sekretariat KDSL i redakcję pomocy do formacji służby liturgicznej tworzyli członkowie Ruchu Światło-Życie. Krajowy Ośrodek Formacji Służby Liturgicznej (KOFSL) utworzono w 1971 roku w jednym z domów Ruchu Światło-Życie w Lublinie na Sławinku. W okresach wakacyjnych rolę sekretariatu KDSL pełniło centrum Ruchu w Krościenku.

W celu odpowiedniego przygotowania moderatorów Krajowego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej i Ruchu Światło-Życie ks. prof. Franciszek Blachnicki utworzył w Lublinie przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Studium Formacji Pastoralno-Liturgicznej. Zajęcia odbywały się w centrum Ruchu Światło-Życie w Lublinie. Studium istniało w latach 1973-1981. Jego działalność wznowił w roku 1985 ks. dr Wojciech Danielski. Odtąd do dziś (Instytut Formacji Pastoralno-Liturgicznej - IFPL) nieprzerwanie trwa w nim formacja księży. Dokumentacja sekretariatu SFPL weszła również w skład Archiwum Głównego Ruchu Światło-Życie.

Najwięcej dokumentacji zgromadzonej w archiwum tworzy zespół Ruch Światło-Życie. Sam Ruch powstał w roku 1969 (w latach 1969-1976 znany był jako Ruch Żywego Kościoła) i tworzył szereg dokumentacji związanej z organizacją oaz wakacyjnych.

W roku 1979 ks. Franciszek Blachnicki utworzył drugi ruch trzeźwościowy pod nazwą Krucjata Wyzwolenia Człowieka (KWC). Krucjata rozwija się do dziś, a dokumentacja z pierwszych lat jej działalności trafiła do archiwum Ruchu.

W roku 1980 Ruch Światło-Życie rozpoczął akcję Wielkiej Ewangelizacji „Ad Christum Redemptorem”, planując dotrzeć z Ewangelią do każdej osoby w Polsce. Dokumentacja rozpoczętej akcji rekolekcji ewangelizacyjnych z wykorzystaniem projekcji filmu „Jezus” weszła w skład zasobu AGRŚŻ.

W roku 1981 ks. Franciszek Blachnicki zainicjował kolejne dzieło pod nazwą Niezależna Chrześcijańska Służba Społeczna. Ten katolicki ruch społeczny rozwinął swoją działalność dopiero w roku następnym w Carlsbergu w RFN, gdzie znalazł się ks. Franciszek Blachnicki po wprowadzeniu w Polsce stanu wojennego. Został zarejestrowany w Republice Federalnej Niemiec jako stowarzyszenie Chrześcijańska Służba Wyzwolenia Narodów. ChSWN działała do roku 1989, kiedy w wyniku zmian politycznych w Europie została zawieszona. Do Archiwum Głównego Ruchu Światło-Życie trafiły przede wszystkim materiały w postaci nagrań dźwiękowych, zarejestrowanych głównie na kasetach magnetofonowych, ale również na taśmach szpulowych oraz druki wydawane przez stowarzyszenie. Większość dokumentacji tego ruchu, głównie aktowej, jest nadal przechowywana w centrum Ruchu Światło-Życie w Niemczech.

AGRŚŻ zgromadziło również dokumentację związaną z życiem i działalnością ks. dr. Wojciecha Danielskiego, drugiego moderatora krajowego Ruchu Światło-Życie (w latach 1982-1985) i otrzymało obietnicę otrzymania kolejnych akt.

Archiwum posiada w swoim zasobie także dokumentację specjalną. Są to przede wszystkim dokumenty związane z ruchem „Solidarność” oraz sukcesje po różnych osobach związanych z Ruchem Światło-Życie.

Poważną część zasobu tworzą wydawnictwa zwarte i ciągłe. Od samego początku działalności ks. Franciszek Blachnicki przykładał wielką wagę do działalności wydawniczej. Wykorzystując okres popaździernikowej odwilży rozwinął działalność wydawniczą w ramach Krucjaty Wstrzemięźliwości w latach 1957-1960. Prowadzenie tej działalności, szerszej niż pozwalały na to ograniczane do minimum zezwolenia Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk, było jednym z dwu zarzutów, z powodu których ks. Blachnicki w roku 1961 został uwięziony. To jednak nie zniechęciło ks. Blachnickiego i już w drugiej połowie lat sześćdziesiątych rozpoczął wydawanie „Biuletynu Odnowy Liturgii” oraz innych materiałów liturgicznych. Na potrzeby dynamicznie rozwijającego się Ruchu Światło-Życie wydawano również wiele podręczników i materiałów formacyjnych. W roku 1979 utworzono nawet specjalne wydawnictwo „Światło-Życie”. W roku 1981 dzieła skupione wokół idei Światło-Życie wydawały aż 10 różnych tytułów czasopism (ich redaktorem

był ks. Franciszek Blachnicki). Wszystkie te materiały ukazywały się poza kontrolą państwa i dziś wchodzi w skład rzadkich zbiorów bibliotecznych literatury bezdebitowej. W AGRŚŻ zgromadzono po trzy egzemplarze wszystkich druków wydawnictw związanych z dziełami ks. Franciszka Blachnickiego.

Instytut im. ks. Franciszka Blachnickiego wspomaga kształcenie przyszłych archiwistów, umożliwiając studentom Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego odbywanie ćwiczeń (pod kierunkiem pracowników naukowych KUL) i praktyk wakacyjnych (pod kierunkiem dyrektora IFB i dyrektora AGRŚŻ).

*Oprac. Robert Derewenda,
Dyrektor Instytutu im. ks. Franciszka Blachnickiego*